Μια συμβολή στο γήτεμα της γλώσσας

Ένωση Εγωιστών Μηδενιστών "Χορός των Ασωμάτων"

Niger Lupus Negationis

Μια συμβολή στο ζήτημα της γλώσσας

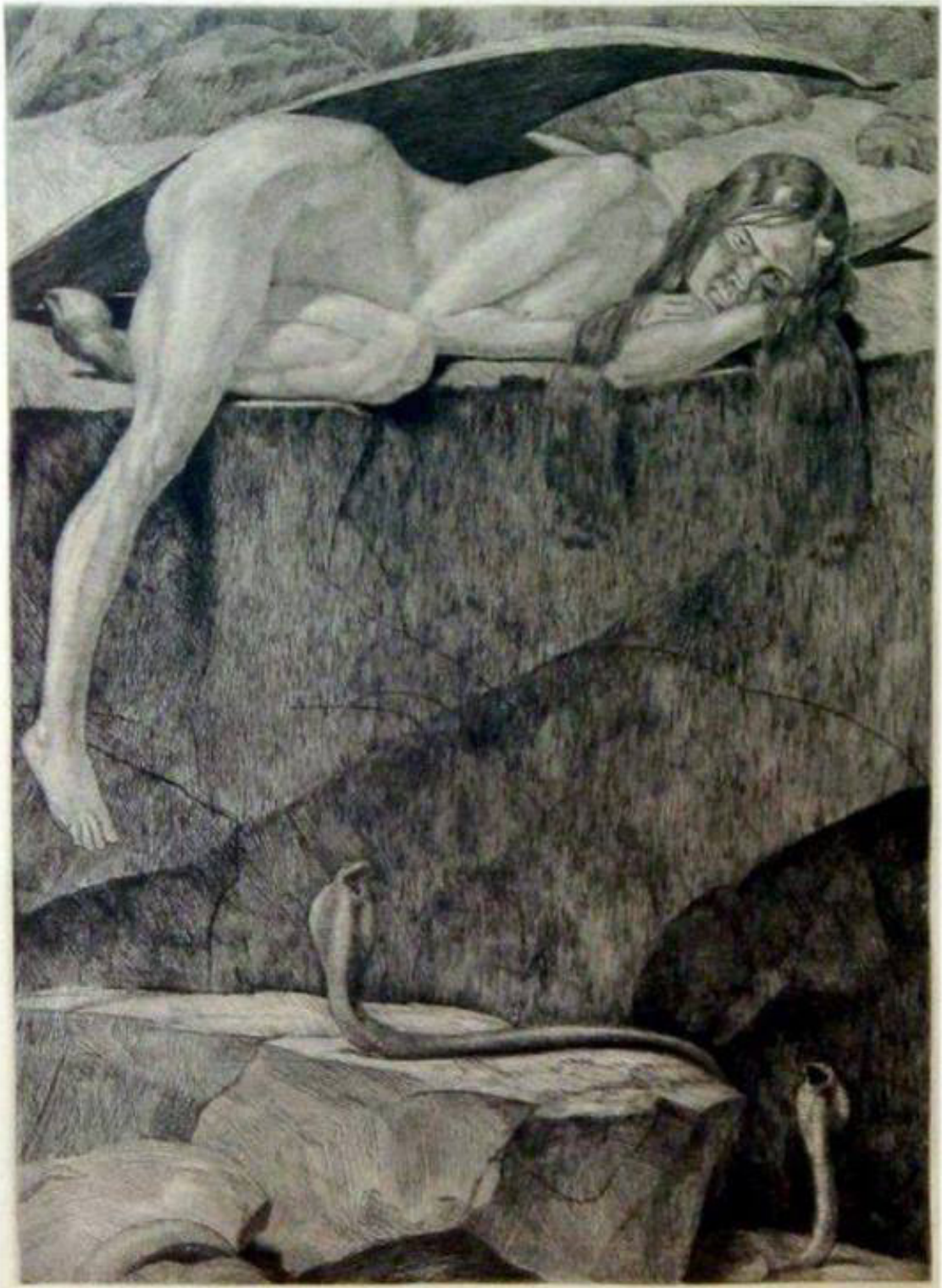

Δεύτερος Χαοτικός Κύκλος: Κριτική στη γλώσσα από μηδενιστική οπτική

Μια πενιχρή και κυρίως πρωτόλεια συνεισφορά στην κριτική της γλώσσας από μηδενιστική σκοπιά αποτελεί το παρόν κείμενο. Αναμφίβολα, η γλώσσα ως μηχανισμός επιβολής και επικοινωνίας, ως μέσο, δηλαδή, διάχυσης των συστηματοποιημένων κανόνων και των αξιών που εγκολπώνονται στο γλωσσικό περιβάλλον της, δε θα μπορούσε παρά να αποτελέσει στόχο της μηδενιστικής κριτικής στο υπάρχον, δεδομένου, δε, του ότι ίσως μεγάλο μέρος αυτού που αποκαλούμε υπάρχον οφείλεται εν μέρει στους μηχανισμούς και τις λειτουργίες των τεθειμένων γλωσσικών πλαισίων που το κοινωνικό σώμα διαχειρίζεται.

Μια πρώτη ανάγνωση πάνω στο ζήτημα υποδεικνύει σε κάθε έναν με βασικές ικανότητες παρατήρησης πως η γλώσσα, ως σύστημα γραμματικών, συντακτικών και ορθογραφικών κανόνων, αποτελεί αδιαμφισβήτητα ένα δυνάστη για εκείνον που για τον έναν ή τον άλλο λόγο θέλησε να απαλλαχθεί από πάσα εξάρτηση. Επιτρέψτε μου να μην τοποθετήσω εκεί το ζήτημα. Η γλώσσα, ως πρωταρχικό εργαλείο της ανθρώπινης έκφρασης και επικοινωνίας, ως ένας κώδικας διάδρασης, αλλά και ηθικής συγκρότησης, αποτελεί βασικό πυλώνα της οργανωμένης κοινωνίας και της ανατροφής, μέσα σε αυτή, των νέων μελών της. Φυσικά, πέρα από το ζήτημα της έκφρασης στο οποίο θα αναφερθώ στη συνέχεια, η γλώσσα ως διδασκαλία εμφυτεύει στην ανθρώπινη συνείδηση, ίσως πιο βίαια και πιο αποτελεσματικά από κάθε άλλο μέσο,

την έννοια της ηθικής. Και προς αυτήν την κατεύθυνση δεν κινείται μόνο το πρωταρχικό κύτταρο, ο οικογενειακός πυρήνας, αλλά ολόκληρο το σύστημα εκπαίδευσης, το οποίο πέρα από την εξυπηρέτηση της εξειδίκευσης, φέρει και το ρόλο της κοινωνικής ενσωμάτωσης και προσωπικής υποτέλειας, πράγμα που πετυχαίνει και μέσω της διδασκαλίας της γλώσσας.

Από μικρή ηλικία, κάθε άνθρωπος διδάσκεται τους τεθειμένους κανόνες που διέπουν τη γλώσσα ως θέσφατα και αν ανατρέξει κανείς στον πυρήνα εκείνων των παραδοχών θα βρεθεί ενώπιον μιας σειράς θεμελίων κανόνων που παραδίδονται από τους καθαγιασμένους διδασκάλους του γλωσσικού συστήματος στους υποψηφίους πιστούς με τη μορφή λογικών αξιωμάτων, προτάσεων που ανεξάρτητα με την αισθητική αντιπρόταση που ίσως έχει κανείς, τοποθετούνται στη σφαίρα του αληθούς και του καθολικά αποδεκτού. Η διδασκαλία, λοιπόν, των θεμελίων θεσφάτων, αλλά και ολόκληρου του γλωσσικού οικοδομήματος που ξερνάει η μεταφυσική αυτή μήτρα σε κάθε μέλος της μάζας που συγκροτεί το ψευδοσύνολο της κοινωνίας, φροντίζει ώστε να εμφυτεύσει πρώτα και κύρια την έννοια της ex nihilo αλήθειας, της αλήθειας εκείνης που παραδόθηκε στον άνθρωπο λίγο ως πολύ με τον ίδιο τρόπο που ο νόμος ή η παράδοση πιστευόταν ότι δίνεται από θεία πηγή στις πρώτες οργανωμένες κοινωνίες.

Θα μπορούσε κανείς να αντιτάξει το εξής. «Εάν πράγματι εσύ που τα γράφεις αυτά είσαι μηδενιστής και ως τέτοιος αρνείσαι την έννοια της ελευθερίας, παρά μόνο αποδέχεσαι

την αρνητική ελευθερία, ελευθερία για και ελευθερία από, τότε σε τι διαφέρει η δική σου παραδοχή που γύρω της δομείται ένα ολόκληρο σκεπτικό από την αποδοχή των αξιωμάτων της γλώσσας γύρω από τα οποία οικοδομείται η γλώσσα ολόκληρη ;» Φυσικά, το παράδειγμα της ελευθερίας είναι αρκετά εύκολο προς κατάρριψη, δεν είναι, όμως, αυτό το ζήτημα. Το αληθινό πρόβλημα που εντοπίζεται εδώ είναι η σχέση των αξιωμάτων ενός τεχνητού συστήματος όπως είναι η γλώσσα με τις παραδοχές του πυρήνα κάθε φιλοσοφικής ή μη θεώρησης και η σχέση αμφότερων με τη συνείδηση. Η δική μου κρίση δηλώνει ότι υφίσταται σχέση και εκεί κατά τη γνώμη μου, εντοπίζεται το κέντρο, ανάμεσα στη γλώσσα και τη συνείδηση. Αυτό, όμως, θα αναλυθεί παρακάτω.

Επεκτείνοντας τον προβληματισμό που αποτυπώθηκε παραπάνω, η γλώσσα όχι μόνο δημιουργεί ένα πυρήνα αναγκαστικής πίστης, αλλά κανονικοποιεί παράλληλα την ανθρώπινη σκέψη, με αποκορύφωμα φυσικά το γλωσσικό πλαίσιο του επιστημονισμού, ένα γλωσσικό πλαίσιο πλήρως κανονικοποιημένο, μέσα στο οποίο η ανθρώπινη έκφραση υποτάσσεται στη μοναρχία της ορολογίας. Σε κάθε περίπτωση, το υποκείμενο εσωτερικεύει τις αλυσίδες της κανονικοποίησης και της συστηματοποιημένης έκφρασης. Όλοι οι διδασκόμενοι κανόνες δομούν μια πραγματικότητα ορθότητας, η οποία δεν περιορίζεται στο γλωσσικό περιβάλλον, αλλά εκφράζεται σε κάθε πτυχή της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η γλώσσα δεν αποτελεί ένα σύνολο λέξεων ηθικά ουδέτερων, αλλά το διαχρονικό αποτύπωμα της κυριαρχίας της ηθικής πάνω στην ανθρώπινη βούληση. Οι λέξεις φορτίζονται συναισθηματικά και ηθικά,

αντανακλώντας τα αξιακά παράγωγα του πολιτισμού και τις κοινωνικές σχέσεις της εκάστοτε χρονικής περιόδου. Η γλώσσα, λοιπόν, ως ακόμη μία αλυσίδα του υπάρχοντος εγκαθιδρύει μια σειρά κοινωνικών συμπεριφορών˙ ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, πως το «ορθώς εκφράζεσθαι» αποτελεί διαχρονική αξία και χαρακτηριστκό εκλεπτισμένης κοινωνικής συμπεριφοράς. Αντίστοιχα, το γλωσσικό περιβάλλον ανέκαθεν ενσωμάτωνε αρνητικά, σε σχέση πάντα με την κυρίαρχη νόρμα, φορτισμένες λέξεις για να περιγράψει τους απείθαρχους, αλλά και μια σειρά συμπεριφορών που δεν ευθυγραμμίζονταν με τα κυρίαρχα ήθη.

Κάθε παρεκκλίνουσα συμπεριφορά κατακεραυνώνεται, είτε με τη χρήση φράσεων ήδη υπαρχουσών, είτε με λεξιπλασία, μια διαδικασία που φανερώνει τη δυναμική φύση της γλώσσας και τη διαρκή της εξέλιξη. Έτσι, κάθε μέλος της ανθρώπινης μάζας που εισέρχεται στο σύστημα διαπαιδαγώγησης έρχεται σε επαφή με ολόκληρο το φάσμα του γλωσσικού περιβάλλοντος, συνήθως μέσω και άλλων φορέων κοινωνικοποίησης, αφού η πλέμπα αρέσκεται τα τέκνα της να διδάσκονται από τους ιερείς του εκπαιδευτικού μόνο τα όμορφα και ευγενή και όχι τις «ανόσιες βλασφημίες» που και η ίδια χρησιμοποιεί, διδάσκεται κάθε στερεότυπο, κάθε προκατάληψη και εν γένει ολόκληρη την ηθική συγκρότηση του κοινωνικού βάλτου.

Οι ελευθεριακές τάσεις του κοινωνικού συμπλέγματος θα εξεγερθούν. «Σωστά όλα αυτά, αλλά η γλώσσα ως εργαλείο έκφρασης διαδραματίζει ευεργετικό ρόλο για άπαντες, ακόμα και εσένα που τώρα εκφραζόμενος μέσω αυτής, τη

μαστιγώνεις. Η γλώσσα δίνει στον καθένα την ευκαιρία να γνωρίσει τον κόσμο που μας περιβάλλει». Φυσικά δεν μπορώ να παραγνωρίσω πως και Εγώ αυτή τη στιγμή και γενικότερα κάνω χρήση της γλώσσας, επιδεικνύοντας μάλιστα ευσέβεια προς τους συντακτικούς και γραμματικούς κανόνες της. Ας μην προτρέχουμε, όμως. Μπορεί να μαστιγώνομαι με το μαστίγιο της αντίφασης, μα πριν προτιμώ να μαστιγώσω τη γλώσσα. Ας δούμε , όμως, την αλυσίδα ως μέσο έκφρασης και γνωριμίας του κόσμου και όχι μόνο ως μέσο διάχυσης της καταπίεσης.

Η γλώσσα αναμφισβήτητα αποτελεί μέσο έκφρασης, κατανόησης και προσέγγισης της πραγματικότητας. Ας κάνουμε, όμως, εδώ μια υπόθεση. Εάν πράγματι δεχτούμε τη γνωστή ρήση του Ηρακλείτου «τα πάντα ρει», τότε θα πρέπει να δεχτούμε πως στη θέαση του καθαυτού, το καθαυτό δε δύναται να εκφραστεί γλωσσικά μονοσήμαντα. Αν τα πάντα μεταβάλλονται, τότε στο επίπεδο της γλωσσικής έκφρασης δεν είναι δυνατόν να προσδώσουμε στο καθαυτό ένα πάγιο χαρακτηρισμό. Εάν όλα μεταβάλλονται, τότε και το αντικείμενο της δικής μας παρατήρησης μεταβάλλεται και εφόσον η μεταβολή αυτή δε δύναται να είναι απολύτως στιγμιαία, τότε κάθε αντικείμενο που υπόκειται σε παρατήρηση είναι εν δυνάμει αντικείμενο σε μεταβολή, οπότε ποιο το νόημα του σταθερού χαρακτηρισμού του ; Μα τότε παύεται και η αναγκαιότητα του κανόνα στην έκφραση.

Είναι χαρακτηριστική η φράση του Χ.Μπαλ στο δικό του μανιφέστο του Νταντά: «Καθετί κατέχει τη λέξη του, αλλά η λέξη έχει αποκτήσει οντότητα από μόνη της. Γιατί να

μην τη βρω ; Γιατί το δέντρο να μην μπορεί να ονομαστεί βροχόδεντρο όταν έχει βρέξει ; Η λέξη, η λέξη, η λέξη έξω από τη σφαίρα σας, από την δηλητηριώδη αύρα σας, από αυτήν τη γελοία ανικανότητα, από την εντυπωσιακή αυτοϊκανοποίησή σας. Μακριά από όλη αυτή την επαναλαμβανόμενη ανοησία, την προφανή ηλιθιότητά σας».

Ας πάμε ένα βήμα παραπέρα, και πάλι χρησιμοποιώντας τον Ηράκλειτο. «Κανείς δεν μπορεί να μπει στο ίδιο ποτάμι δύο φορές». Κανείς δεν είναι, λοιπόν, σε θέση να μπει στο ίδιο ποτάμι παρά μόνο μία φορά˙ και τούτο διότι τα νερά του ποταμού διαρκώς ρέουν. Η λέξη, επομένως, η οποία χρησιμοποιείται για να περιγράψει κάτι που διαρκώς μεταβάλλεται είναι μόνο που παραμένει σταθερή. Η λέξη ποτάμι, μια σταθερή ονομασία της ροής των υδάτων δε φέρει την ουσία του ποταμού, αλλά απλώς ονομάζει το φαινόμενο. Άρα, λοιπόν, βρισκόμαστε μπροστά σε ένα σύστημα, οργανωμένο κατά τέτοιο τρόπο ώστε μόνο να ονοματίζει τα υποκείμενα των μεταβολών και όχι να δίνει την ουσία της μεταβολής.

Ποια είναι, όμως, η λογική συνέπεια των παραπάνω ; Ότι η γλώσσα αδυνατεί να περιγράψει τη δυναμικότητα και τη μεταβολή. Η λέξη ποτάμι χρησιμοποιείται για να καταστεί αντιληπτό ότι σε ένα συγκεκριμένο τόπο υπάρχει αυτή η ροή, όχι για να περιγράψει, όμως, τη φύση του ποταμού. Επομένως η γλώσσα ψεύδεται. Αλλά δε θα μπορούσε να κάνει και αλλιώς. Διότι η γλώσσα δεν εξυπηρετεί τη γνωριμία του προσώπου με τον κόσμο του, αλλά τη συνεννόηση. Και αυτή η συνεννόηση ευθύνεται για μια από τις φρικτότερες

εσωτερικευμένες αλυσίδες.

Πέρα, όμως, από την έκφραση των όντων, πραγμάτων και μη, η γλώσσα και το τεθειμένο της πλαίσιο, φέρουσα πάντα το φορτίο που αναφέρθηκε προηγουμένως, εκφράζει και ιδέες που δεν άπτονται του υλικού κόσμου. Ας χρησιμοποιήσουμε και πάλι την ιδέα της ελευθερίας, η οποία ορίζεται ως απουσία παντός καταναγκασμού. Φυσικά είναι πολύ εύκολο να αποδείξει κανείς πως δε νοείται ελευθερία παρά μόνο τάση για ανεξάρτηση. Και αυτό διότι ακόμη και μια βιολογική ανάγκη του προσώπου όπως η ανάγκη για τροφή, ασκεί προφανώς εξουσία πάνω του. Και από τη στιγμή που έχουμε ήδη μια αλυσίδα από την οποία κανείς δε δύναται να απεμπλακεί δια παντός, τότε δεν τίθεται θέμα ελευθερίας με την έννοια της πραγματώσιμης κατάστασης. Αν κανείς χρησιμοποιήσει ως παράδειγμα τη λέξη «μηδενισμός», θα διαπιστώσει και πάλι πως εφόσον κανένας δεν μπορεί να απεμπλακεί από τη συνείδησή του, τότε απόλυτη εξάλειψη δεν υφίσταται. Φυσικά δεν περίμενε κανείς να ασχοληθεί με το ζήτημα της γλώσσας για να καταλήξει σε αυτό το συμπέρασμα.

Το ζήτημα, όμως, που ανακύπτει είναι το εξής. Η γλώσσα έχει ενσωματώσει στο περιβάλλον της την έννοια της απειρίας εν είδει υπερβατικών εννοιών όπως η ελευθερία, οι οποίες είναι εκ των πραγμάτων αδύνατον να πραγματωθούν. Αν λάβει κανείς υπόψιν του, για παράδειγμα, τη γνώριμη κατάληξη –ισμος, η οποία δηλώνει την τάση προς, αλλά στο πέρας των χρόνων και εξαιτίας και της δυναμικότητας της γλώσσας λαμβάνει και την έννοια του οργανωμένου

συστήματος ιδεών, ίσως παρατηρήσει όχι μόνο την ανάγκη για έκφραση της απειρίας μέσω της γλώσσας, αλλά και μια τάση συστηματοποίησης των ροπών, συστηματοποίηση με στόχο την άμβλυνση και την ενσωμάτωση. Και επειδή ακριβώς το διακύβευμα δεν είναι η γνωριμία του κόσμου, αλλά η συνεννόηση και επειδή η γλώσσα διαμορφώνεται φυσικά από την ανθρώπινη μάζα, κάθε επικίνδυνη ροπή οφείλει να συστηματοποιείται ώστε να αμβλύνεται ή να τίθεται στα πλαίσια της πολιτικής, της διαχείρισης της κοινωνικής πραγματικότητας.

Από την άλλη πλευρά, η ανάγκη εμπλουτισμού του γλωσσικού περιβάλλοντος με την έννοια της απειρίας όπως αυτή εκφράζεται από την απόδοση υπερβατικών εννοιών που κοινωνικά λαμβάνουν τη θέση του ιδανικού, μπορεί ίσως να τροφοδοτεί την πρωταρχική ή και τη δευτερεύουσα αιτία στη συνείδηση του επαναστάτη, την απαραίτητη, δηλαδή, συνθήκη που υποβαστά τη συνείδησή του στο δρόμο προς την πράξη. Αντίθετα, ο εξεγερμένος δεν έχει ανάγκη από δεκανίκια ή ιδανικά τοποθετημένα σε θεϊκό θρόνο. Φυσικά κανένας άνθρωπος της πράξης δεν περιμένει να βυθιστεί σε καμία εννοιολογική μελέτη για να πράξει˙ η παρατήρηση, ωστόσο, έχει και αυτή το δικό της ενδιαφέρον.

Το συμπέρασμα όλων των παραπάνω είναι προφανές. Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί πως η γλώσσα αποτελεί εργαλείο γνωριμίας του προσώπου με τον κόσμο, η γλώσσα λειτουργεί απλώς ως ένα μέσο που εξυπηρετεί το σκοπό της συνεννόησης, αποδίδοντας όχι την ουσία των πραγμάτων, αλλά ονοματίζοντάς τα, σταθεροποιώντας τα, καθιστώντας

τα εν τέλει παγιωμένα σημεία αναφοράς. Ας παραμερίσουμε, λοιπόν, των γέρων τις δοξασίες. Κανενός κόσμου τα όρια δεν είναι η γλώσσα, παρά μόνο του πρακτικίστικου αυτού της συνεννόησης. Ακόμα και έτσι, όμως, ακόμα δηλαδή και εάν τοποθετήσουμε το ζήτημα στο επίπεδο της συνεννόησης και του προς αυτή εργαλείου, η αλυσίδα των τεθειμένων κανόνων και της κανονικοποιημένης ορολογίας παραμένει. Είναι, λοιπόν, ένα σύστημα η γλώσσα.

Και αν είναι όντως σύστημα και Εγώ ή ο αναγνώστης πράγματι επιθυμούμε να πολεμάμε ο,τιδήποτε το συστηματοποιημένο, τότε η γλώσσα είναι εχθρός. Εδώ βρισκόμαστε ενώπιον μιας πολύ λεπτής υπόθεσης. Δεν είμαι σε θέση να προτείνω την καταστροφή της γλώσσας, ίσως κανένας δεν μπορεί ποτέ να φτάσει σε αυτή τη θέση. Γιατί ακριβώς, ακόμα και αν δε γνωρίζω τον κόσμο μέσω της γλώσσας, τη χρησιμοποιώ για να συνεννοούμαι και να εκφράζω τις σκέψεις μου. Πιθανότατα οποιοσδήποτε έφτανε στο συμπέρασμα πως η γλώσσα είναι τρόπον τινά αλυσίδα και επομένως πρέπει να την αρνηθεί, θα ήταν ήδη ανήμπορος να το κάνει.

Τίθεται τώρα το εξής ερώτημα. «Και αν υποθέσουμε πως θέλουμε πράγματι να προσπαθήσουμε προς την κατεύθυνση της άρνησης της γλωσσικής ορθότητας, τότε τι ;» Εάν πράγματι προσπαθούσε κανείς να αρνηθεί έμπρακτα την ορθότητα της γλώσσας, θα έπρεπε πριν απ' όλα να αρνηθεί το σύστημα. Παρότι η καθολική άρνηση του κανόνα, είτε μιλάμε για γραμματικούς, είτε για ορθογραφικούς ή ό,τι άλλο, είναι χαριτωμένη, κινδυνεύει να οργανώσει ένα αντι-

γλωσσικό σύστημα κανόνων, κανόνων άρνησης ουσιαστικά, διαφορετικό του κρατούντος, αλλά σαφώς το ίδιο απεχθές. Αν δεν επιθυμούμε απλώς να οδηγηθούμε σε γραμματικές αταξίες, θα πρέπει ίσως να σκάψουμε βαθύτερα.

Ας μιλήσουμε ανοιχτά. Είμαστε όλοι μας προϊόντα της παρούσας κοινωνίας, μετέχοντες του πολιτισμού και ομιλούντες τη γλώσσα. Δεν είμαστε σε θέση να απαλλαγούμε από αυτή και δεν είμαι σίγουρος ότι γενικώς οποιοσδήποτε δύναται να το πράξει αυτό. Το θέμα όπως Εγώ προσεγγίζω ετούτη την υπόθεση είναι να πάψουμε να κοροϊδευόμαστε. Και με αυτό φυσικά δεν εννοώ την προσπάθεια απόδοσης της ουσίας μέσω της γλώσσας˙ αυτό είναι αδύνατον. Αυτό που μπορεί ο καθένας να πράξει, όμως, είναι να συνειδητοποιήσει πως η γλώσσα είναι πράγματι όχι ένα εργαλείο καθόλα ευεργετικό, αλλά ένα μέσο και μια αλυσίδα ταυτόχρονα. Το πρώτο βήμα είναι αυτή η κατανόηση.

Στην αρχή του κειμένου αναφέρθηκα σε εσωτερίκευση της συστηματοποιημένης έκφρασης. Αυτό είναι φυσικά μια πραγματικότητα. Από ‘κει και πέρα, όμως, ας μην παραγνωρίζεται πως κάθε έννοια, αντικείμενο και ροπή εντός του προσώπου συνδέεται μέσω της γλώσσας με συγκεκριμένες λέξεις. Εν είδει συνάρτησης, το γλωσσικό πλαίσιο αναλαμβάνει την αντιστοίχιση των εννοιών με τεθειμένα σύμβολα, σταθερά ή μη στο χρόνο που επιχειρούν να μεταφέρουν την ουσία της έννοιας, πάντα συστηματοποιώντας και σταθεροποιώντας. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, ο καθένας ουσιαστικά δομεί την εξωτερίκευση του Εγώ του πάνω στη γλώσσα. Δεδομένου,

δε, ότι κάθε λέξη, κάθε σύμβολο, λειτουργεί με τον τρόπο που περιγράφηκε σε όλη την έκταση του κειμένου, τότε δεν είμαστε ίσως μακριά από την παραδοχή πως σε κάποιο βαθμό αν όχι απόλυτα, αποτελούμε προϊόντα όχι μόνο της κοινωνίας, αλλά και της ίδιας της γλώσσας, συμπέρασμα που μάλλον ως λογική συνέπεια του γεγονότος ότι το φάσμα του πολιτισμού αγκαλιάζει τις διάφορες πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας και ασκεί τεράστια επιρροή στη διαμόρφωση της αντίληψης του ατόμου για το υπάρχον έρχεται.

Και ερχόμαστε, λοιπόν, στο προκείμενο. Ο αρχικός μου συλλογισμός κατέληγε στο εξής συμπέρασμα. Υπάρχει μια κάποια σχέση συνείδησης και γλώσσας. Φτάνοντας στο σημείο αυτό και με την, ας πούμε, ανάλυση που προηγήθηκε, αρχίζει κανείς να συνειδητοποιεί τη σύνδεση και το επίπεδο στο οποίο αυτή εκφράζεται. Όπως συμβαίνει με τη συνείδηση όπου ο εγκέφαλος θεωρεί πως γνωρίζει τον κόσμο ενώ στην ουσία κανέναν κόσμο δε γνωρίζει έξω από τον εαυτό του, έτσι και στην περίπτωση της γλώσσας, το πρόσωπο αδυνατεί μέσω αυτής να έρθει σε επαφή με τον καθαυτό κόσμο, ενώ την ίδια στιγμή υφίσταται δια μέσω αυτής. Βρισκόμαστε, δηλαδή, μπροστά σε δύο τελικά όρια, όχι απαραίτητα τα μόνα, μα σίγουρα δύο από αυτά. Δύο αλυσίδες που καθορίζουν το πρόσωπο και από τις οποίες πιθανότατα εκείνο αδυνατεί να απεμπλακεί. Και αν στην περίπτωση της γλώσσας τα πράγματα είναι περισσότερο ρευστά, στην αντίστοιχη της συνείδησης η δική μου αντίληψη είναι πως είναι αδύνατον για τον καθένα να απεμπλακεί από αυτή. Θα μπορούσε κανείς να εντοπίσει απαισιοδοξία και να καταλήξει στο συμπέρασμα πως εφόσον υπάρχουν όρια εκ των πραγμάτων τεθειμένα τα

οποία μάλιστα δεν υφίστανται απλώς, αλλά μας διέπουν και μας καθορίζουν και εφόσον οποιαδήποτε άρνηση απέναντι στον υπάρχον και αν διατυπώσουμε θα καταλήξουμε στο αδιέξοδο των δύο αυτών αλυσίδων, τότε δεν υπάρχει κανένα απολύτως νόημα˙ θα κατέληγε, δηλαδή, κανείς στο συμπέρασμα πως η ίδια η Άρνηση είναι ανούσια και ανώφελη.

Βρισκόμαστε, συνεπώς, ενώπιον ενός τοίχου. Και αν για τον κάθε μαζάνθρωπο η απάντηση είναι προφανής, αφού ο ίδιος βλέπει στην άρνηση το ανούσιο, τι γίνεται στην περίπτωση του ανθρώπου εκείνου που φέρει εντός του, η γεννεσιουργός αιτία δεν έχει απολύτως καμία σημασία, τη ροπή αυτή της ριζικής και καθολικής άρνησης ; Ίσως η απάντηση σε όλον αυτόν τον προβληματισμό μας εδώ να εντοπίζεται στο τι θεωρεί κανείς μέρος του κόσμου του και τι όχι. Παρόλα αυτά, δεν επιθυμώ να εισέλθω σε τέτοια συζήτηση. Έστω, λοιπόν, πως δε μας απασχολεί καθόλου ο παραπάνω προβληματισμός, δικό μας λάθος φυσικά. Τότε μένουμε μονάχα με τη ροπή για την οποία συζητήσαμε προηγουμένως. Και εφόσον η ροπή ως τέτοια δεν πραγματώνεται ποτέ σε απόλυτο βαθμό, γνωρίζει εκείνος που ίσως ξύπνησε ένα πρωί και αποφάσισε πως θέλει να σκάψει, πως ουσίες και πληρώσεις στατικές με τη μορφή των καταστάσεων δεν πρόκειται να βρει.

Έχουμε , λοιπόν, όντως, όχι έναν, αλλά δύο τοίχους μπροστά μας, τη συνείδηση και τη γλώσσα. Μα ερώτηση για τον γκρεμιστή δεν υπάρχει˙ εκείνος βρίσκεται ήδη έξω από τον προβληματισμό, αδιαφορεί παντελώς για το αποτέλεσμα του γκρεμίσματος. Εκείνος βρέθηκε με ένα σφυρί στο χέρι και θα γκρεμίσει. Εκεί σταματά η όποια συζήτηση, όχι επειδή ο

δρων είναι ανόητος ή αρνείται να γνωρίσει, αλλά επειδή έχει θέσει τον εαυτό του εκτός του προβλήματος. Γιατί εκείνους αντικρύζοντας τους προβληματισμούς του οποιουδήποτε σχετικά με την κατάληξη, το μόνο που έχει να απαντήσει είναι «γκρέμισε ή σκάσε». Ίδια απάντηση με τον περί θεού προβληματισμό. Για εκείνους που θέτουν το ζήτημα της πίστεως ή της απιστίας. Αν ο θεός είναι η ουσία, με την αρχική παραδοχή πως τέτοια υφίσταται, τότε η ουσία ούσα τέλεια είναι αμέθεκτη, κανείς δεν μπορεί να γίνει κοινωνός της. Αφού είναι απρόσιτη, τότε βρίσκεται φυσικά εκτός της συνείδησης του προσώπου. Αν, όμως, το πρόσωπο δεν μπορεί ποτέ να εξέλθει της συνείδησής του, τότε γιατί να απασχολείται με ερωτήματα βλακώδη ; Και τι με νοιάζει εμένα αν υπάρχει ή δεν υπάρχει ουσία αφού δεν μπορώ να τη γνωρίσω ; Η περίπτωση εδώ είναι παρόμοια.

Και αν πράγματι βρισκόμαστε ενώπιον ενός τοίχου, τότε στα μάτια του όποιου παρατηρητή θα εκδηλωθεί η αχαριστία της ανθρώπινης φύσης! Ο Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, για να περιγράψει τον άνθρωπο, έγραψε: «Νομίζω μάλιστα πως ο καλύτερος ορισμός του ανθρώπου είναι ο ακόλουθος: ον δίποδο και αχάριστο». Συνεχίζει λίγο παρακάτω, πάντα στο «Υπόγειο»: Σκεπάστε τον με πλούτη, πνίξετέ τον στην ευτυχία· ενισχύστε τον όσο θέλετε χρηματικά για να μην κάνει τίποτε άλλο παρά να κοιμάται, να τρώει γλυκίσματα και να προλέγει το σταμάτημα της παγκόσμιας ιστορίας, και τότε ακόμα ο άνθρωπος, από αχαριστία και μοχθηρία θα κάνει ατιμίες. Θα ριψοκινδυνέψει να χάσει τα γλυκίσματά του, και θα επιθυμήσει ξεπίτηδες ουτοπίες που θα μπορούσαν να τον καταστρέψουν, πράγματα παράλογα και ανώφελα, μόνο και

μόνο για να προσθέσει σ' αυτή τη θετική φρονιμάδα κάποιο στοιχείο της φαντασίας του, καταστρεπτικό.

Αχάριστος και έχω τη ροπή της άρνησης. Πώς μπορεί όμως ο αρνητής να βαλθεί κατά της γλώσσας σε πρακτικό επίπεδο ; Το ζήτημα των συνειδητοποιήσεων είναι ένα σκέλος, στην πράξη όμως, αν κανείς αποφασίσει να αρνηθεί τη γλώσσα, τότε τι ; Θα καταλήξουμε πάλι στο ίδιο με προηγουμένως ερώτημα. Είναι δυνατόν το προϊόν του υπάρχοντος και επομένως το προϊόν του τεθειμένου γλωσσικού πλαισίου να αρνηθεί πρακτικά τη γλώσσα ; Ας πάρουμε το παράδειγμα της έκφρασης μέσω συμβολισμών. Εάν έχει κανείς διαβάσει προηγούμενο κείμενο δικό μου ή άλλου, θα διαπιστώσει με ευκολία ότι είναι κοινός τόπος στα μηδενιστικά κείμενα. Ίσως ένα μέσο ώστε να αποφευχθεί η ρυπαρότητα του πολιτικού λόγου και να ξεφύγει κανείς από το αυστηρά κανονικοποιημένο πλαίσιο της ορολογίας του. Παρόλα αυτά, ακόμα και αν μπορεί κάποιος με ευκολία να εκφραστεί κάνοντας χρήση πολιτικής ορολογίας, δεν το προτιμά, μετατρέπει συνεπώς το συμβολισμό της έκφρασης σε μια ευχάριστη για αυτόν και χρήσιμη, εξάρτηση.

Εάν, παρόλη τη βολή και την ευχαρίστηση που μου προσφέρει το συγκεκριμένο ύφος, αποφασίσω ξαφνικά πως θέλω να το αποβάλλω, το ερώτημα είναι: μπορώ όντως να το κάνω ; Και μπορώ πράγματι να αποδομήσω το συμβολισμό της γλώσσας όταν τον χρησιμοποιώ ο ίδιος στην προσπάθεια να αποδομήσω το κράτος ή την κοινωνία ; Αν συνεχίσει κανείς αυτήν την αναζήτηση απαντήσεων, όχι μόνο στο ζήτημα της γλώσσας, αλλά σε κάθε ζήτημα που άπτεται της

μηδενιστικής άρνησης, δε θα καταλήξει πουθενά αλλού παρά στον ίδιο χώρο «ανάμεσα στο πάτωμα και το ταβάνι», οχυρωμένος πίσω από αναρίθμητες προβληματικές που υψώνονται μπροστά από κάθε βούληση για δράση. Προσοχή, όμως. Η σκέψη εδώ δεν υπαινίσσεται ούτε το ένα, ούτε το άλλο. Ούτε οχύρωση, ούτε τυφλή λαγνεία και αυτισμός της δράσης.

Το αληθινό συμπέρασμα, η κατάληξη αυτής της πολυσέλιδης εννοιολογικής παγίδας είναι πως σε κάθε περίπτωση, ο αρνητής στέκεται μπροστά σε όρια εκ των πραγμάτων τεθειμένα και ανυπέρβλητα. Το ζήτημα, δηλαδή, είναι να εντοπίσει κανείς τη θέση του στο προσωπικό του υπόγειο και να αντικρίσει τον τοίχο. Το πως θα πράξει ο καθένας απέναντι στον τοίχο δε με αφορά στο ελάχιστο. Αν Εγώ πράγματι αποφάσισα να ματώσω το κεφάλι μου.

Niger Lupus Negationis

Αθήνα, Ιούλιος 2014